

Отдайте Божието Богу

Тогаз им каза : „Отдайте Кесаревите Кесарю, а Божиите Богу. И като чуха, зачудиха се, и оставиха Го, и отидоха си.“*)

„Отдайте Кесаревото Кесарю, а Божието Богу.“ Христос, без да иска, е засегнал един обществен въпрос. Трябва ли да се дава дан? Тоя въпрос и донес занимава хората. Той може да се разгледа и в широк, и в тесен смисъл. Щастието на човека зависи от правилното разрешаване на тоя въпрос. Това е една сложна задача, с десет неизвестни. Учениците лесно решават задачи с едно, с две, до три неизвестни. Натъкнат ли се на задачи с повече от три неизвестни, отказват се да решават. Обаче, животът предлага на хората сложни задачи с десет и повече неизвестни. Хиляди години са нуждни, за да решат тия задачи. Всички хора плачат и се смущават все от неизвестното.

Запитаха Христа : „Трябва ли да се дава дан на Кесаря?“ Той отговори категорично : „Отдайте!“ В цялата глава Христос е вложил велики идеи, за разбирането на които трябва дълго време да се копае, както ботаникът и минералогът трябва дълго време да изследват едно растение или едно камъче, за да го изучат. Не е лесно да се домогнеш до вътрешния смисъл на изказаните стихове от Христа. Много от сегашните християни седнат на стол и започват да мислят върху разрешаването на един или на друг въпрос. Само с мислене въпросите не се разрешават. Нужно е усилие, труд и работа. Жената пита : Трябва ли да се готви на мъжа? Христос отговаря : Трябва. Мъжът е твоят Кесар, ще му готвиш. Като сготвиш на мъжа си добре, той ще отиде на работа, а ти ще останеш вкъщи сама, ще имаш въз-

*) Матей 22 — 21, 22.

можност да служиш на Бога. Жената казва: Мъж да съм! — И мъж да си, ще отдадеш на Кесарица нейното. Значи, има един Кесар и една Кесарица. Ако си мъж, ще отдадеш на Кесарица нейното и на Бога Божието. Едно и също нещо се иска и от мъжа, и от жената. С други думи казано: Като човек, ти имаш задължение и към тоя свят, в който живееш, и към Бога. Ако отидеш на бал, ще се съобразиш с изискванията на бала. Жената трябва да се облече според изискванията на модата: с бяла, светла рокля, с специални обувки, ще се напудри и т. н. Мъжът ще облече черни, официални дрехи, с нови, хубави обувки, с бели ръкавици. — Аз не обичам тия работи. — Щом не ги обичаш, не отивай на бал. И при Господа да отидеш, трябва да туриш огърлица на врата, диадема на главата, гривна на ръката. Огърлицата на врата, това е любовта. Диадемата на главата, това е мъдростта. Гривната на ръката и на крака, това е добродетелта. В Ромъния някои жени носят часовници на краката си. За да види, колко е часът, тя повдига крака си. Мнозина се шокират от това. Казвам: „Отдайте Кесаревото Кесарю.“ На земята сте, това изисква земният живот. Някой се гневи, завижда, не може да се примири с живота. Щом не може да се примири тук, нека отиде на небето. Който роптае, че няма захар, че дават малко хляб, по четвърт килограм, да отиде на небето. Какво търси на земята? Кесаревото — Кесарю, ще му отдадеш данта. Толкова дава Кесар — нищо повече.

Първата задача на човека е да разреши правилно живота. В разрешаването на тая задача се крие силата на самия живот. Който не може да си даде отчет, какво представя животът, той е пигмей, той е нищожество, той е микроб. Не е въпросът само да се надуваш, както някои змии, кокошки, пуяци. Достатъчно е да се приближи човек до тях, за да се надуют. Не им се сърдете, така разбират, така постъпват. И вие не се сърдете, че ви говоря истината. Казвам: Докато сте на земята, мислете и работете, да разрешите правилно въпросите на живота.

Когато Бог изпъди човека от рая, остави във един ангел да пази. — Какво пазеше ангелът? — Разумността на човека, т. е. Божественото начало. Разумността остана в рая. Змията излъга Ева, и тя яде от забранения плод. После даде и на Адама да яде. Тогава Бог ги изпъди от

рая и каза: Понеже не заслужавате живота, ще напуснете рая. Един ден, когато разберете живота, ще се върнете при мен. Хората искат да бъдат щастливи. Няма щастие за хора, които разсипват бащиното си имане. С това аз не ви изобличавам, но изяснявам един принцип. Ако е за обида, няма защо да се обиждате. Вие, които седите пред мене, още не сте истинският човек. Аз виждам пред себе си хора, облечени в дрехи, с определено тегло и форма, но това не е човекът. Аз имам високо мнение за човека. В вас се крие нещо велико, което и вие сами не съзнавате. Един ден Божественото в човека ще се прояви, и вие ще разберете, какво е животът, какво е самият човек.

Христос казва: „Отдайте Кесаревото Кесарю, Божието Богу.“ Когато отдадете Кесаревото Кесарю, тогава ще се освободите. Всяка лоша мисъл, всяко лошо желание не са ваши, те са на Кесаря — отдайте ги на Кесаря. — Кой е Кесарят в човека? — Дяволът. Казваш: Днес се разсърдих. — Отдаде ли Кесаревото Кесарю? Отдай Кесаревото Кесарю. Отдавайте не само Кесаревото Кесарю, но и Божието Богу. Кесаревото е човешкото. Ние сме длъжни на човешкото. Следователно, на всеки човек трябва да отдадем това, което му дължим. Това значи, да разбираме смисъла на живота.

Един отшелник живял много години в пустинята. Най-после решил да отиде при един светия, да го попита, как да разбере смисъла на живота. Светията му казал: Иди днес в едно от близките села, да прекараш цял ден между селяните; да видим, какво ще научиш от тях. Отшелникът отишъл в селото и попаднал в дома на един селянин, който се готвел да отиде на нивата. Той решил да отиде с него заедно. На тръгване за нивата, селянинът казал: Божичко! Целият ден работил, орал с воловете си, сял, и като се върнал у дома си, седнал да си почине и пак казал: Божичко! Отшелникът се върнал при светията, да каже, какво видял в селото. — Какво научи? — Нищо особено. Видях един селянин, който два пъти през деня изговори думата „Божичко.“ След това светията дал на отшелника едно кандило, пълно с дървено масло и му казал: Ще обиколиш с това кандило цялото село, но ще внимаваш, да не разлееш нито капка. Отшелникът изпълнил добре възложената работа и

се върнал при светията, който го запитал: Колко пъти си спомни за Господа? — Нито един път. — Защо? — Всичкото ми внимание беше отправено към кандилото, гледах да не разлея нито една капка от маслото. Тогава светията му казал: Видя ли, как селянинът, който храни и семейството си, и нас, намери време да си спомни поне два пъти през деня за Господа, а ти, отшелникът, не можеш да си спомниш нито един път за Господа.

Питам сегашните учени и философи, по колко пъти на ден си спомнят за Господа. Причината за нещастията на сегашните хора се заключава, именно, в това, че не си спомнят за Господа. Затова Христос казва: „Отдайте Кесаревото Кесарю, а Божието — Богу.“ Казвам: Трябва да мислите за себе си, за своите ръце и крака, за ума и за сърцето си, за своето развитие, но трябва да мислите и за възвишеното, за подобряване на оня живот, който ви очаква след смъртта. Днешният живот е наш, утрешният принадлежи на Бога. Как ще бъдете щастливи, ако не отдадете Божието на Бога? Нещастieto на хората се дължи на това, че те дават само на Кесаря. Той само взима, а не дава. Бог се отличава с това, че дава и взима. Той ще вземе детето на една майка, но след една-две години ще ѝ даде друго, по-добро дете. Някой мъж бие жена си. Бог ще вземе тоя мъж и ще ѝ даде друг, по-добър от първия. Тъй щото, когато Бог вземе нещо от вас, не съжелявайте. Той е всеблаг, справедлив и милостив. В замяна на това, което е взел, ще ви даде нещо по-добро. В това отношение, Господ е пример на даване.

Христос казва: „Така да просветнат делата ви, че който ви види, да прослави Отца вашето.“ — Защо досега светът не се е оправил? — Защото вашите дела не прославят Господа. Отговорността за това лежи върху учените и духовните хора. Много учени има на земята, които на небето не са учени. Много светии има на земята, които на небето не са светии. Много благородни хора има на земята, които на небето не са благородни. Привидност и същина не са едно и също нещо. За да влезе в правия път, човек трябва да различава същественото от несъщественото. Човек трябва да бъде свободен от всякакви амбиции за завладяване и обсебване.

И тъй, четири неща са нуждни на човека, за да влезе в правия път: да различава същественото от несъщественото; да се освобождава от лични амбиции; да има добра обхода и добър живот; да има любов в себе си. Докато не придобие тия неща, ангелът няма да го пусне в рая. Господ казва: „Вие сте се научили да служите на Кесаря, но не и на мене. Колкото и да се сърдите, не мога още да ви приема за свои слуги.“ Кой добър музикант ще приеме вашето недоразвито дете да изучава музика? Той ще каже: Нямам време да се занимавам с вашите недоразвити деца. Като пренебрегна невежеството, Бог остави невежите да се лутат в своето невежество. Днес, когато хората са по-готови да Го разберат, Той изпраща своя Син между тях.

Какво прави сегашният човек? Като стане сутрин от сън, той се измие, вчеше се, облече се чисто и после започва друга работа. Първата му работа е служене на Кесаря. След това се запитва: Трябва ли да служа на Кесаря? — Ще служиш на Кесаря, защото си в неговото царство — справедлив ще бъдеш. Някой казва, че не трябва да се грижи за телото си. — Кой ти каза това? Ако живееш в една къща под наем, трябва да я мажеш и чистиш. — Аз съм свет човек. — Дали си свет човек, или не, трябва да се чистиш. Щом си дошъл на земята, и светия да си, ще се чистиш. Учителят поставя слаба бележка на някой ученик. Ученикът е недоволен от учителя си, заканва се да го бие. Много учители са бити от учениците си. На ученика казвам да учи, за да няма слаби бележки. На учителя казвам да проверява по няколко пъти ученика си и тогава да му пише бележка. Учителят трябва да бъде разумен в всяко отношение. Като живеят добре, и ученикът, и учителят си поставят по-добра основа за служене. Бог е милостив и благ, но ако Му служиш, ще служиш в дух и истина. За това се иска съвършенство. Лесно се служи на Бога, но само ако имаш дълбок, вътрешен стремеж за това. Нямаш ли той стремеж, мъчно се служи на Бога. Казваш: Искам да отида при Господа, при Него да се уча. — И това е възможно, но достоен трябва да бъдеш за Господа. Жена бие мъжа си по няколко пъти на ден, и, въпреки това, иска да отиде при Бога. Не може да отиде. — Защо? — Още не се е справила с мъжа си. Мъж бие жена си, но и той иска да отиде

при Бога. Пътят му към Бога е затворен. Мъжът и жената са два принципа, които трябва да се примирят. Ако си мъж, ще отдадеш данта си на Кесарица. Ако си жена, ще отдадеш данта си на Кесаря. Това, което става с мъжа и с жената, като външни форми, става и вътре в човека. Кесар и Кесарица са вън от човека и вътре в него.

Мнозина казват, че светът е лош. Не вярвам в това. Повече вярвам, че хората са лоши, а добрината и лоша-вината на света се определя от тях. Светът е толкова лош, колкото и хората. Като говорите за света, разберайте своя личен свят, но не света, създаден от Бога. Ако ти не си разположен, не мисли, че всички хора не са разположени. От твоето разположение или неразположение ти нямаш право да вадеш заключение за всички хора. Що се отнася до Кесаря вътре в тебе, ще бъдеш внимателен и учтив към него, ще му отдадеш своята дан. Ще научиш характера му и ще постъпваш с него добре. — Той е бирник. — Нищо от това. Ще се извиниш, че си закъснял, и ще му дадеш парите. Няма да го ругаеш, да му се сърдиш. Ще бъдеш тих и спокоен. Ако си нервен тук, и горе ще бъдеш нервен. Какъвто си на земята, такъв ще бъдеш и на небето. Там са крайно строги. За едно навъсване на веждите и за едно намръщване на лицето, могат да те изпъдят вън. На земята можеш да се мръщиш, колкото искаш, но на небето това не се приема. Само за едно намръщване един ангел бил изпратен на земята, дето трябвало да прекара цели хиляда години. В това отношение, Кесарят е по-отстъпчив. Той не вижда малките навъсвания, които човек прави.

„Отдайте Кесаревото Кесарю, а Божието Богу“. Това значи: Изпълнете длъжността си и към Бога. Ако не изпълните задължението си към Бога, ще приличате на оня американец, който живял само за пари, но като дошъл часът за оня свят, съзнал положението си и казал на синовете си: Не следвайте моя пример. Аз живях само за богатство и на оня свят не разчитам на никого. Затова, турете в сандъка ми от всичките видове пари, дано и там ми помогнат. Като отишъл на оня свят, скоро усетил глад и спрял при един бюфет, дето имало печени кокошки, риби, плодове. Той попитал, колко струва кокошката. — Едно рупче, тук всичко е по едно

рупче. — Добре ще бъде, с тая евтиния лесно ще се мине. Извадил 20 лева, срещу които поискал от всичко. — Тук тия пари не вървят. Разменната монета при нас е рупчето. Богатащът веднага отишъл при синовете си и им казал: Тук вървят само рупчета. Пратете ми една торба от тях. Получил рупчетата и отишъл да си купи нещо от бюфета. — Тук такива рупчета не вървят. И тоя път го изпъдили.

„Отдайте Кесаревото Кесарю, а Божието Богу.“ Само така човек ще се освободи от страданието. Всеки, който заминава за другия свят неподготвен, страда. Важно е, че трябва да се живее. — Как трябва да се живее? — Разумно. Някой се гневи за нищо и за никакво. Вземете пример от слънцето. Като го посрещате сутрин, то ви се усмихва и поздравява. Вечер, като залязва, дава ви гръб. Трябва ли да му се сърдите? Вие често се сърдите един на друг, без да имате право. Вие се сърдите, че някой не ви приел, както трябва.

Един писател отишъл в дома на един богаташ да иска пари на заем. Богаташът се скрил от него и казал на слугата си: Кажй, че ме няма. Писателят чул гласа на богаташа, но нищо не казал, нито се разсърдил. Един ден богаташът имал нужда от писателя и отишъл в дома му. Потропал на вратата. Писателят отворил, показал се пред богаташа и казал: Няма ме тук. — Как тъй? Аз те виждам и чувам, а ти казваш, че те няма. — Чудно нещо, отговорил писателят; аз повярвах на думите на твоя слуга, а ти не вярваш на мене. Тук съм, но не за тебе.

В бъдеще, когато отидете при Христа, Той ще каже: Няма ме тук. — Как така? Ние те виждаме. — Тук съм, но не за вас. Като знаеш това, не се гневи на слънцето. То нито изгрява, нито залязва. Изгревът и залезът не са нищо друго, освен една илюзия по отношение въртението на земята около нейната ос. Така се върти и моята, и вашата земя. Като идеш при мене, трябва да знаеш, върти ли се моята земя, или не; изгрява ли моето слънце, или залязва. Ако слънцето ми залязва, не дохождай. Ти посещаваш някого навреме и безвреме, затова се явяват недоразумения, обиди, страдания. Казваш: Еди-кой си умрял. — Умрял, защото слънцето му залязло. Значи, смъртта подразбира залязване на слънцето. На една страна залязва, значи, човек остарява и умира. На друга стра-

на изгрява — ражда се човек. На запад е старостта, на изток — младостта. Ще кажете, че това е алегория. Не, това е алхимия. Един ден, като научите това изкуство, ще се преобразявате според желанието си: ще ставате млад или стар, мъж или жена. Същото става и в театъра: там младият се превръща на стар, старият — на млад. Това е законът на илюзиите.

„Отдайте Кесаревото Кесарю, Божието Богу“. Така ли постъпват всички хора? Така ли постъпват християните? Има християни, които не спазват тоя закон, въпреки това, критикуват другите хора. Това показва, че те не са научили законите на света. Светът и светските хора са на място; те имат велико предназначение. Аз уважавам светските хора. Много от тях са искрени. Ако искат да кажат нещо лошо за тебе, ще ти го кажат в очите, а не зад гърба. Мнозина говорят и зад гърба ти. Ако говориш лошо за някого, бъди искрен, бъди кавалер, кажи му го право в очите. Светските хора обичат чистотата. Те се мият често, преобличат се и след това се пръскат с парфюми — обичат аромата на цветята. Религиозните се отказват от това, считат го грешно. Ако не се парфюмират, поне често да се къпят, да не миришат. Ние трябва да се преобразим. Това изнесал Христос в притчите си.

„Като чу царят, че званите на сватбата се отказват да дойдат, разгневи се, и проводи войските си, та погуби ония убийци, и града им изгори.“ (— 7 ст.). Казвам: Забравете вашата личност и разсъждавайте добре. Ще кажете, че ви дялам, т. е. карам ви се. Не се карам на никого, не съм пратен за това. Аз не съм научил тоя майсторлък. Да дялаш, това е опасна работа, то е една хирургична операция, за която се иска вяра и смелост. Това, което ви говоря сега, е висша математика. Тя борави с числата от 1 — 10. Като разберете вътрешния смисъл на тия числа, ще определите и своите отношения към Бога и ближните си. Най-голямото число е единицата. Като разберете единицата, ще разберете всички отношения. Останалите числа са получени от единицата чрез делението ѝ на по-малки числа.

И тъй, единицата е дървото, а останалите числа са клончета, листа, пъпки, цветове на това дърво. Като не знае своята стойност, човек вдига шум, гневи се, роп-

тае. Той не подозира, че е само клонче, лист, пъпка или цвят на главното дърво. Колкото и да вика, неговата дума не се чува. Ако си лист, ще се стремиш да приемеш повече жизнен сок. Ако си коренче, ще се стремиш да изпратиш повече храна на дървото. — Искам да зная, какво мислят хората за мене. — Щом си част от дървото, ти си служител на Бога. Не е важно, дали си красив; важно е, като стоиш на дървото, какво трябва да правиш. Не гледай към падналите листа на земята; не ги осъждай. Те не са паднали по своя вина, някаква външна сила ги е откъснала от дървото преждевременно. Въпреки това, те ще отдадат своята дан на Кесаря. След време те отново ще се явят на дървото, и тогава ще отдадат Божието Богу. Така трябва да разсъждавате и вие. И тогава ще имате мъчнотии и страдания, но страданията ви ще бъдат съзнателни. Съществуват два вида страдания: съзнателни, при които човек знае, защо страда, и се ползува от страданията; несъзнателни, при които човек вика, роптае и повече увеличава страданията си. Следователно, умен, религиозен, културен е оня, който се справя с страданията и разумно ги използва.

Под „култура“, в истински смисъл на думата, разбирам прилагане на религията в всяко отношение. Истински религиозен е оня, който живее и с душата, а не само с ума и сърдцето. Културата подразбира разреждане на религията, а религията — съгъстяване на културата. Като казвам, че човек трябва да бъде културен, разбирам, да се разрези, да научи всички отношения, които съществуват между хората; да изучи устройството на държавата, да знае нейните изисквания, нуждите на всички институти и учреждения. Това е културата на Кесаря. Когато човек дойде до дълбоките вътрешни отношения към Бога и природата, да различава съществено от несъщественото, тогава той ще разбере правилно Христа и ще Го познае. Христос е учил хората, как да проявяват културата и как да прилагат своята вътрешна религия. Кесар е културата, а Бог — религията. Казвам: „Отдайте на културата нейното, отдайте и на религията нейното“. Религия без култура нищо не струва.

Човек трябва да започне първо от видимото и постепенно да върви към невидимото. Какъвто си като културен, такъв ще бъдеш и като религиозен. Ако си нер-

вен, ако обичаш да полъгваш в културния си живот, т. е. в видимия, такъв ще бъдеш и в религиозния си живот. Да полъгваш, това значи, да скриваш истината. Чист, искрен трябва да бъде човек. Той всеки момент се намира пред лицето на Бога. Как ще погледнете към вашия гост, който ви носи зараза? Вие го каните в дома си, радвате му се, а той носи в себе си бацилите на някаква опасна болест и заразява целия ви дом. Ще бъдете крайно недоволни от него. Знайте, че всяко посещение, което правите на своя ближен, е явяване пред Бога. Чисти трябва да се явявате пред Бога. Има религиозни хора, които носят проклятие на света — най-страшния бацил. Това може да е несъзнателно, но те трябва да го имат пред вид, да се чистят. Следователно, ако си неразположен и гневен, не посещавай приятеля си. Посещавай приятеля си, само когато Бог е в тебе. Това е проповядвал Христос на хората.

Какво представя Христовото учение? То е Божествената книга, от която всеки може да чете. Аз всеки ден преглеждам тая книга. Някой казва, че се е разговарял с Христа. Възможно е това, но само оня може да се разговаря с Христа, който се е повдигнал на едно високо стъпало и се е очистил. Ще кажеш, че си учен човек, че имаш достъп до Христа. Може да си учен по отношение на средата, която те обикаля, но не и по отношение на Христа. Твоята ученост не ти отваря път към Христа. Смирение е нужно на човека. Като знаеш толкова, кажи, колко години ще живееш, колко деца ще имаш, какви ще бъдат те. — Не зная, нито колко години ще живея, нито колко деца ще имам. — Ти не знаеш неща, които се отнасят до тебе, а говориш за неща далеч от тебе. Трябва да се учиш. Има учение за сърдцето и учение за ума. Сърдцето е Кесарево, а умът — на Бога. Понякога е обратно: умът е Кесарев, а сърдцето на Бога. Следователно, отдайте на ума това, което е негово, и на сърдцето това, което му принадлежи. Не спирайте течението на изворите. Не спирайте течението на реките. Поправяйте коритата им, свободно да текат. Не пресушавайте вашите реки. Не исчиайте вашите гори. Много трябва да се говори на съвременния човек, за да разбере той нещата според степента на своето развитие.

Съзнанието се проявява в три посоки: като механично, физиологично и психично. В механичното съзнание

процесите се извършват отвън - навътре. Тия процеси стават и в природата. Много реки отвън се стичат в едно и образуват една голяма, мътна река. В механичното съзнание процесите не са Божествени. В физиологичното и психичното съзнание процесите се извършват отвътре-навън, няма нужда да пушате кофата си вътре, да вадите вода. Тя сама по себе си изтича. Благодарение на това течение отвътре-навън, мътилките излизат навън, и изворот се изчиства. Върху тоя извор работи Христос, него иска да прокара у вас. Щом видите това желание на Христа, вие веднага се противопоставяте и запушвате извора. И, в края на краищата, вие се задоволявате с малките рекички, които се сливат в една по-голяма, и казвате: Достатъчно съм голям. — Голям си, но мътен. По-добре бъди малък, но чист извор, отколкото голям и мътен. Тоя е пътят, който води към Царството Божие.

Правете свободен избор и сами решавайте, голям извор ли да бъдете, но мътен, или малък и чист извор. От вашето решение зависи вашето благо. Това значи, отдайте Кесаревото Кесарю, а Божието — Богу.

*

5. Беседа от Учителя, държана
на 31 декемврий, 1916 г. София.